

William Kentridge antaa piirroksen johtaa ajatustaan animaatioissaan

- Olen tehnyt 11 vuodessa kahdeksan elokuvaa, joiden kesto on yhteensä tunnin verran. Ne kaikki liittyvät yhteen ja ne on tehty samalla tekniikalla: hiilipiirroksina, joita pyyhin ja piirrän uudelleen, William Kentridge sanoo.

Harri Rämpötti

Kentridge on Etelä-Afrikan tunnetuin animaation tekijä. Sen lisäksi hän on kuvataiteilija. Kuvataiteestaan Kentridge lienee jopa tunnetumpi kuin animaatioistaan. Taideanimaatiolla ei heru juuri mainetta tai mammonaa, kun sitä esitetään lähinnä omilla festareillaan ja television täytenä. Maaliskuussa Kentridge oli Stuttgartin animaatiofestivaalin päävieras.

Piirtäminen on myös Kentridgen elokuvien lähtökohta. Animaatio onkin hänelle kuvataidetta ja päinvastoin. Kentridgen elokuvista ei juuri kannata etsiä perinteistä tarinaa. Ne ovat visuaalista tajunnanvirtaa. Visuaalisesti kauniissa teoksissa pastellivärit tukevat mustaa hiilipiirrosta, joka muuttaa muotoaan kohtauksesta toiseen kumin ja hiilen vuoropuheluna.

"Piirros on minulle kaiken alku ja sydän, ajatuksen jäljittämisen väline. Päämäärä voi olla animaatio, taulu tai teatteriesitys. Animaatio on minulla tavallaan vain työläs tapa päätyä parinkymmenen piirroksen sarjaan. Tavallaan yksi piirros on yksi kohtaus."

"Yleensä aloitan kuvasta elokuvan keskeltä, vaikka aluksi luulenkin aloittavani alusta. Joskus arvelen, että lähtökohta on vain pieni osa kokonaisuutta, mutta se saattaaakin osoittautua koko jutuksi."

"Jälkikäteen elokuvissani tuntuu olevan järkeä, ne tarkoittavat jotakin. Mutta kun teen niitä, asia on toisin.

Haluan vain piirtää jotakin ja aloitan siitä. Sitten muutan piirrosta sen mukaan, mikä tuntuu tarpeelliselta pitää mukana. Tulkinta tulee aina jälkikäteen. En välttämättä luottaisi omiin tulkintoihini."

Stuttgartissa Kentridge ei edes itse tarjoile sisältönlukintaa. Festivaalikatologissa ohjelmistoa suunnitteleva Ulrich Wegenast näkee hänen kertovan Etelä-Afrikan sosiaalisista konflikteista, apartheidin perinnöstä. Wegenast ei välttämättä ole väärässä, vaikka tarvitseekin näke-

myksen johtamiseen raskaanpuoleista symboliikkaa.

Yhtä hyvin Kentridgen kahdeksan animaatiota voi tulkita henkilökohtaisemmiksi ja sitä kautta Etelä-Afrikan paikallisoloja universaalimmiksi. Niiden ympäristön kyllä tunnistaa helposti Etelä-Afrikaksi, mutta tarinoissa on niukasti suoranaisia viitteitä esimerkiksi rotupoliittikkaan.

Kaikkien elokuvien päähenkilöinä ovat liikemies Soho Eckstein ja taiteilija Felix Teitlebaum, Kentridgen ilmeinen

alter ego. Felixillä on suhde Sohon vaimoon. Muutenkin herrojen välillä vallitsee konflikti. Yhdellä tasolla Kentridgen ilmeinen teema ovatkin taiteen ja bisneksen erot ja ristiriidat.

"Vuosien varrella hahmot ovat kehittyneet, mutta minulla on yhä sama asenne ja tekniikka. En tee käsikirjoituksia tai storyboardia. Felix ja Soho vain astuvat esiin esittämään, mitä mielessäni kulloinkin pyörii. Kun elokuvaan piirroksiani, kaikki on välittömää. Tähtäimessä ei ole lopullista muotoa. Pidän siitä."

Vuonna 1955 Johannesburgissa syntyneellä Kentridgellä on yliopistotutkiminto politiikan teoriasta ja Afrikan tutkimuksesta. Sikäli symbolinen tulkinta voi olla oikeinkin. Taiteilijana hän on työskennellyt myös muun muassa kokeellisessa nukketatterissa ja tekee jopa oopperaa. Hänen animaatioihinsa voi törmätä yhtä hyvin taide- kuin animaatiota-pahtumissa.

Kentridgen animaatioissa on paljon kissoja. Syy siihen heijastelee hänen spontaania työskentelyään ja rakkauttaan itse piirtämisen prosessiin.

"Kissat ovat hyvin liikkuvaisia. Jos huitoo summittain paksulla hiilellä paperille, huomaa helposti piirtäneensä kissan."

Niinpä. Liikettä Kentridgen animaatioista ei puutu. Jopa hänen yksittäiset piirroksensa tuntuvat olevan virtaavassa liikkeessä. ■